

Special Jury Award
Encounters
73rd Internationale
Filmfestspiele
Berlin

Sr. & Sra. presents

SAMISARA

un film de / een film van Lois Patiño.

Toumor Xiong Amid Keomany Simone Milavanh * Juwairiya Idrisa Uwesu Mariam Vuua Mtego Bernedeta Gaspar

MOCCV
distribution

JEONJU
cinema project

BENITA
FILMS

SAMSARA is een verhaal dat is opeengesplitst in twee delen : twee continenten, twee gemeenschappen, twee geloofssystemen, twee paar ervaringen en innerlijke levens. Ertussenin ligt een zintuiglijk pad, gevuld met licht en geluid. De kijker wordt simpelweg gevraagd hun ogen te sluiten en mee te reizen.

Synopsis

In Laos bezoekt de jonge Amid elke ochtend het huis van een stervende vrouw. Hij vaart met zijn boot de Mekong rivier op. Op een dag ontmoet hij een beginnende monnik, Bee An, die hem vraagt naar het boek dat hij bij zich heeft. Het is de Bardo Thodol, het Tibetaanse Dodenboek dat een gids is voor de reis tussen de dood en de volgende wedergeboorte. Het is "een boek dat iemand je moet voorlezen," vertelt Amid. Hij keert terug naar de vrouw en ziet haar afscheid nemen van haar spullen. Amid's volwassen leven begint waar dat van haar ten einde loopt. Hij druppelt water op haar hand om haar wakker te maken. "Wat kan ik doen," leest Amid haar voor, "nu ik dood ben?" Met een groep monniken van Bee An's tempel reist Amid stroomafwaarts naar de Kuang Si watervallen. Op haar sterfdag fluistert de jongeman de laatste passages van het boek in het oor van de vrouw, sluit zijn ogen en mediteert samen met haar mee terwijl ze begint aan de transformerende reis naar wat verder ligt.

Een andere druppel, een andere hand. Het verhaal verplaatst zich naar Tanzania, waar een jong meisje genaamd Juwairiya wakker wordt met het nieuws dat er een geitje is geboren. Ze geeft het de naam Neema, het Arabische woord voor zegening. Juwairiya woont met haar familie in Uroa, een dorp gelegen aan de oostkust van Zanzibar. Lokale vrouwen verbouwen zeewier en maken zeep. De mannen vangen vis. "Het leven is verandering", legt Juwairiya's grootmoeder uit. Er hangt een hergeboorte in de lucht.

Info

2023 | Spanje | 113 min

Taal: Lao, Swahili

Ondertiteling: Engels

Screening Format: DCP flat 24fps / 5.1

Shooting Format: 16mm

Samsara

Samsara of Saṃsāra wordt zowel in het Sanskriet als in het Pali gebruikt. Het woord betekent letterlijk 'in cirkels ronddraaien' en wordt vaak in de context gebruikt van de boeddhistische levenscyclus. De cyclus die de ziel tijdens het samsarisch proces doormaakt, wordt beschreven op een levenswiel (bchakavra). Er zijn zes domeinen waar de ziel door kan reizen via reïncarnatie, waaronder bijvoorbeeld het domein van de goden (devas) en het domein van de mensen (manuṣya). Samsara heeft begin noch einde en beschrijft de ziel die via de continue herhaling van geboorte en dood van het ene leven naar het andere migreert.

Lois Patiño

Lois Patiño (Galicië, Spanje, 1983), filmmaker en kunstenaar, heeft zijn films vertoond op festivals zoals Cannes, Berlinale, Locarno, Toronto, Rotterdam, New York, Viennale, IDFA en Oberhausen. Zijn meest recente werken 'Sycorax' (2021) en 'The Sower of Stars' (2022) zijn in première gegaan op Cannes Quinzaine en Berlinale Shorts. Zijn twee speelfilms 'Costa da Morte' (2013) en 'Red Moon Tide' (2020) gingen in première op Locarno en Berlinale Forum. Zijn laatste speelfilm SAMSARA ging in première op Berlinale Encounters (2023) en won het Special Jury Award. Momenteel werkt hij aan twee andere films die in 2023 en 2024 in première zullen gaan.

Filmografie

Samsara (2023, 113')
El sembrador de estrellas (The Sower of Stars) (2022, 25')
Sycorax (coregie van Matías Piñeiro) (2021, 20')
Lúa vermella (Red Moon Tide) (2020, 84')
Fajr (2016, 12')
Noite sem distancia (Night Without Distance) (2015, 23')
Estratos de la imagen (Strata of the Image) (2015, 7')
Costa da Morte (Coast of Death) (2013, 83')
Montaña en sombra (Mountain in Shadow) (2012, 12')

Interview met de regisseur

Door Rory O'Connor

Tijdens je carrière als filmmaker heb je films gemaakt die zich afspelen in en rond Galicië, waar je vandaan komt. Voor SAMSARA filmde je in Laos en Tanzania. Hoe heeft dit je aanpak als filmmaker veranderd en wat trok je oorspronkelijk naar deze plaatsen?

Met SAMSARA was mijn aanpak in veel opzichten anders, maar dat wilde ik graag. Ik wilde mijn methodologie en manier van werken veranderen. We filmden niet in Galicië, mijn geboortestad, maar erbuiten. Toch probeer ik opnieuw culturen te portretteren die andere perspectieven boden dan de dominante, westerse cultuur. Ik denk dat het belangrijk is om die diversiteit op het scherm te tonen, zodat we de rijkdom van het andere niet verliezen.

Wanneer ik een film maak, wil ik de filmtaal en filmvorm onderzoeken. Voor Samsara had ik oorspronkelijk het idee om een film te maken die je met gesloten ogen bekijkt. Toen ik het Tibetaanse Dodenboek las, kreeg ik het idee om deze ervaring te koppelen aan een reis door het Bardo.

Hiervoor had ik twee plaatsen en twee lichamen nodig om doorheen te bewegen. Om het geloof in reïncarnatie te introduceren, moest de eerste plaats een boeddhistisch land zijn, dus koos ik voor Laos. Ik bezocht Luang Prabang, de culturele hoofdstad, waar honderden tempels zijn. Ik had echter geen idee dat ik er een zou vinden met 300 student-monniken. Kort na het filmen in Laos werd ik gevraagd om een workshop videokunst te geven in Tanzania. Ik was op zoek naar een plek met culturele contrasten in alle opzichten: het landschap, het geloof en de houding van de mensen. Het was dus door dit toeval (de uitnodiging voor de workshop) dat ik Zanzibar vond en het pad van de film ontdekte.

Het vastleggen van verschillende culturen kan, als Westerse filmmaker, gevoelig liggen. Was je voorzichtig met het in beeld brengen van deze gemeenschappen en tradities? Heeft het je proces op een manier veranderd?

Daar was ik me erg bewust van. Wat goed was aan dit project, was dat het low-budget was, dus de crew was erg klein. Er waren slechts vier crewleden die vanuit Spanje meevlogen: de DOP, de geluidsontwerper, de producent en ik. De rest van de crew, de andere producenten, de geluids- en camerea-assistent waren allemaal afkomstig uit de gebieden waar we filmden. We keken samen het script meerdere keren na en controleerden de dialogen met de acteurs om er zeker van te zijn dat er niets gevoeligs of verkeerd werd gezegd. Als westerse crew, wilden we ons eigen perspectief er zoveel mogelijk uit halen. Laos is bovendien een communistische eenpartijstaat, dus het is niet eenvoudig om een script te laten goedkeuren. Er moest ook altijd iemand van de regering bij de opnames zijn.

In zekere zin is de film een documentaire. We bevonden ons in een observerende positie. Ik wilde een contrast tonen tussen twee plekken, maar ook met de westerse cultuur. We beïnvloedden de realiteit niet zozeer maar we namen die waar. Vanuit die geobserveerde realiteit verzonnen we een micro-fictieverhaal.

Hoe heeft het Freudiaanse idee van het 'oceanische gevoel' Samsara beïnvloed?

Ik denk dat dat het meest essentiële concept in al mijn films is. Het gevoel dat ik het publiek mee naar huis wil geven is dat we allemaal deel uitmaken van hetzelfde. Ik denk dat dit in veel mythische takken van religies aanwezig is, zoals bij de sufi's, de katholieke mystiek en natuurlijk ook de Bardo. Een van de sleutelconcepten van het Bardo Thodol-boek is om al het licht te herkennen als je eigen licht en al het geluid als je eigen geluid. In de film gaat ik nog dieper, door twee verschillende culturen te verbinden door het idee dat een ziel van het ene lichaam naar het andere reist. Het is een soort poging om broederschap te creëren en ik denk dat dat een nobel streven is.

Ik geloof dat we meestal geïnteresseerd zijn in dingen die we niet begrijpen. Elke cultuur en religie probeert te antwoorden op het onbekende in de vorm van mythen en overtuigingen. Een belangrijke is de vraag wat er na het leven komt. Alle mythen en verhalen lijken te proberen de angst voor de dood, die we allemaal delen, te bedaren. Voor Samsara wilde ik me richten op het boeddhistische antwoord op dat mysterie. In de Bardo Thodol, een boek dat bedoeld is om voor te lezen voordat je sterft, brengen de boeddhisten een zeer complexe en complete ervaring in kaart. Er staat: "dit is wat er gaat gebeuren, er is niets onbekends, wees niet bang, het maakt allemaal deel uit van jou." Dat is het 'oceanische gevoel'.

In het midden van Samsara is er een pure filmische onderdompeling: je vraagt de kijkers om de ogen te sluiten. Wat was de inspiratie voor deze keuze?

Ik kende al een aantal lichtexperimenten, zoals 'de Droommachine' van William S. Burroughs. In Madrid heb ik een geluidservaring bijgewoond van Francisco Lopez, een Spaanse geluidskunstenaar, waarbij je je ogen moest sluiten. Een andere invloed was de lichtkunstenaar James Turrell. Zijn werk 'Light Breathing' is gestructureerd als een eindeloze lichtruimte waar je de verandering van licht en kleur ervaart. Het licht varieert voortdurend in intensiteit, zodat het aanvoelt alsof het licht ademt.

Dat concept vond ik echt geweldig en ik wilde het graag onderzoeken in cinema. Ik dacht dat er een heel mooi contrast zou ontstaan als we deze zeer experimentele, zintuiglijke sequentie in een verhalende documentaire zouden plaatsen. Het idee om met de ziel door verschillende lichamen te reizen, wil ik in nieuwe films voortzetten. De reis van het ene lichaam naar het andere doen we altijd met gesloten ogen.

Beleef je Samsara het beste met een publiek?

Ik ben zelf vrij nieuwsgierig. Ik hou van het idee dat een bioscoop voor vijftien minuten verandert in een collectieve meditatieve ervaring. Enerzijds is het heel intiem: je zit in je eigen lichaam en je luistert. Tegelijkertijd weet je dat er misschien nog 500 mensen hetzelfde doen. Dat kan erg krachtig zijn.

Opmerking van de regisseur

SAMSARA gaat dieper in op een aantal thema's die ik al heb onderzocht, zoals de reflectie op de relatie tussen mens en landschap. Ik focus mij op een antropologische interesse die gericht is op het mythische of het spirituele en de wil om de kijker een intieme en meditatieve ervaring te geven. In mijn vorige films ontwikkelde ik concepten die neigen naar het 'leegmaken' van het beeld, zoals afstand en duur van onbeweeglijkheid. De menselijke figuren in deze films lijken ver weg of verlamd, wat een verdwijning suggereert, een verdunning van de mens in het landschap. In SAMSARA baseer ik me op het Freudiaanse concept van het 'oceanische gevoel': het gevoel van deel uit te maken van het geheel. Net zoals de waterdruppel die een ondeelbaar deel is van de oceaan, is het idee van spirituele verbondenheid ook aanwezig in het concept van de boeddhistische verlichting.

In SAMSARA wilde ik een stap verder gaan en het idee van het onzichtbare in cinema uitdiepen. Daardoor ontstond het idee om een film te maken die je met gesloten ogen moet bekijken. Ik wilde de filmische ervaring dichter bij het meditatieve brengen en van het theater een ruimte voor collectieve meditatie maken. Daarnaast vind ik de vermenigvuldiging van het beeld, veroorzaakt door het sluiten van de ogen, interessant. Het geluid wekt bij elke toeschouwer andere beelden op. Dit zorgt voor een unieke perceptieve ervaring omdat het ooglid, gedrenkt in licht, het scherm wordt. Het Tibetaanse Dodenboek beschrijft gedetailleerd wat we in het hiernamaals zullen aantreffen. Dat leek me ideaal voor het cinematografische voorstel van gesloten ogen, omdat het een spectrale ruimte is waar het vluchtige een grotere aanwezigheid krijgt.

Credits

CAST

Amid - Amid Keomany

Be Ann - Toumor Xiong

Mon - Simone Milavanh

Mariam - Mariam Vuaa Mtego

Juwairiya - Juwairiya Idrisa Uwesu

Bernedeta - Bernedeta Gaspar

Mzee Ame - Ame Simai

Distributie:

benny.haesebrouck@mooov.be

+32 485 392 170

Pers:

riema@postbills.agency

+32 486 227 323

Website:

mooov.be/samsara

CREW

Regisseur - Lois Patiño

Scenario - Lois Patiño, Garbiñe Ortega

Producent - Leire Apellaniz

Executieve Producent - Garbiñe Ortega and Claudia Salcedo

Cinematografie - Mauro Herce and Jessica Sarah Rinland

Monteur - Lois Patiño

Sound design, muziek, mix - Xabier Erkizia

Ondersteund door ICAA - Spanish National Film Institute en Jeonju Cinema Project.
Geselecteerd op de volgende forums: European Work in Progress Cologne, Abycine Lanza
(winnaar van het WIP award), Márgenes Work, Mallorca Talents Lab, MECAS Las Palmas

